

Oktatási szakmacsoport
Gyógypedagógiai asszisztens
Modulszám: 027/1.0/1284-06

Dobosné Bányai Veronika

A gyógypedagógia általános elméleti alapjai

Munkafüzet

**A Humán TISZK rendszerének továbbfejlesztése
a Humán szakmák moduláris képzésével, a humán
értékrend és az esélyegyenlőség megvalósításával**

TÁMOP-2.2.3-07/1-2vF-2008-0008

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósult meg

ÚMFT infovonal:
06 40 638 638
nfu@nfu.gov.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

Dobosné Bányai Veronika

**A gyógypedagógia
általános elméleti alapjai**

MUNKAFÜZET

A kiadásért felelős:

A projekt kedvezményezettje:
Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium
1083 Budapest, Ludovika tér 1.

Megbízásából: C-Vision Kft.

Nyomdai kivitelezés: Ligatura Kft.

2010

BEVEZETÉS

A munkafüzet az oktatási alapozó képzés felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens képzés hallgatóit illetve tanárait segíti.

Olyan tematikára épül, amely az új moduláris tananyagelemekkel dolgozik. Két fejezetet tartalmaz. Az első részben feladatokat talál az olvasó, amelyben szakszerűen és részletesen szerkesztett megoldó-ellenőrző kulcs található, (ez a megoldó kulcs a második rész).

Amikor kezébe veszi az olvasó e munkafüzetet gazdag, változatos, kreatív feladatok sokaságával készülhet fel órájára. Meggyőződhet arról, hogy ez a munkafüzet sokféleségével jól szolgálja mindazon felkészültséget, amely a fejlődéslélektanban a pszichológiai tanulmányok e fejezetét a teljes mértékben felöleli, átírja. Aki belekezd ennek a megoldásában érdekes, szórakoztató. A tanulást, segítő-könnyítő munkafüzetet mondhat magáénak, amelyben az óvodáskor alapfogalmaival, összefüggéseivel kiemelkedően lesz tisztába a gyakorlás során.

Minden igyekezettel azon voltam, hogy tanár - diák hasznos segédeszközt kapjon a kezébe. A feladatokat a kötelezően magadott terv biztosítja, ahol megfelelő nehézségű és különböző típusú feladatok használnak, hogy a kompetenciákat figyelembe véve gyors és rugalmas gondolatátvitelt, és rutinos feladatmegoldás miatt eredeti, de mégis intelligens készségek születhetnek. A konkrét feladatok által tananyagként használatos naprakész ellenőrző metódika ez! A tematikus egységekhez, ahol szükséges hozzárendeltem a megfelelő irodalom esetleges voltát. Bízom és hiszem hosszú pedagógiai pályafutásom alapján, e gyakorlati feladatlapok sokasága elmélyíti a tanuló azon ismereteit, amelyben az alkalmazott tudás és az új szemléletű diákságé lesz a főszerep. Ezért vállaltam e munkafüzet összeállítását, amelyet a megoldó kulcs oly mértékben segíti, hogy sikerül az elméleti tartalom egy nevezőre hozása. Egyrészt a munkafüzet úgy lett szerkesztve, hogy teljes órakeretben is felhasználható, de rész elemként is megállja a helyét egy óra anyagában!

A feladatok megalkotásánál a következő *formai szempontok* betartására törekedtem.

Esztétikum,

Egységesség

Megoldhatóság

Ezáltal sikert hozva tanulónak és tanárnak egyaránt.

Néhány általános tanács a munkafüzethez:

- Legyen motivált, ne nézze meg a megoldást!
- A munkafüzetben lévő feladatokat akkor old meg, ha a tananyagot, ha alaposan megtanultad a tananyagot így mélyülhet el tudása!
- Naponta ismételjen!
- Fontos a jó ellenőrzés, önellenőrzés!
- Támaszkodjon a témakörök sorrendjére, ne fusson előre!
- A tudása elmélyítése szempontjából támaszkodhat személyes élményeire, amelyek bizonyos feladatokhoz fűződhetnek!
- Az áttekinthetőség érdekében lapozza át a fejezeteket!

A FELADATOK MEGOLDÁSÁHOZ LÉVŐ TÁJÉKOZTATÁS

A feladatok megoldásával kapcsolatban a leggyakoribb probléma az időbehataroltság, amely olykor figyelmetlenségből vagy a megtanultak előhívásának kudarcából adódnak.

Mit lehet tenni, hogy ezek a problémák mérséklődjenek?

1. A feladatok típusának megismerése.
2. A rendelkezésre álló teljes idő kihasználása, hogy minden feladatra legyen idő! Mégsem elkapkodni!
3. Azokkal a feladatokkal kezdeni, amelyek biztosságot adnak! Ezek növelik önbizalmát és csökkentik félelmeit!
4. Minden kérdés alapos átgondolása. Nem mindig a legkínálkozóbb a legegységértelműbb megoldás!
5. Minden válasz megválaszolására törekedni kell, ne hagyjon ki egyetlen választ se!! Ha végképp nem tudja a megoldást, akkor tippeljen!

A FELADATOK TÍPUSAIRÓL (csak felsorolás szintjén és majd ráismer!)

Egyszerű választás: Ebben a kérdés típusban csak egyetlen válasz a helyes. Elsődlegesen a rossz vagy nem teljesen megfelelő megoldások kiszűrése a feladat.

Kizárás: Ebben a feladatban olyan közös szervezőelv felismerésére kell törekednünk, amely a válaszlehetőségek közül a hármat összeköti. Egyes esetekben adott az összetartozás szempontja, ilyenkor könnyebb a megoldásra rátalálni.

Relációanalízis: Az ilyen típusú feladatoknál külön – külön győződjön meg az egyes tagmondatok igazságtartalmáról. Javaslom, hogy a két tagmondat és a reláció átcserélésével győződjön meg logikai kapcsolatukról! Ily módon válik nyilvánvalóvá a tagmondatok logikai össze nem illése.

Párkereső: A számokkal jelzett kifejezések mellé a hozzátartozó fogalom betűjelét kell beírni.

Többszörös asszociáció: Egy kifejezéshez több fogalom is tartozik, ilyenkor kizárás elvét kell először, alkalmazni. Majd utána dönthetünk a helyes válasz betűjeléről.

Képválogató: képek alapján ki kell keresni a jó megoldásokat, azt vagy aláhúzással vagy, bekarikázással jelölni!

Kifejezés – definíciópárosító kérdés: A felismerése a fő hangsúly, amikor a tudás már jártosság szintjén van képesek, vagyunk kikeresni a gyakorlatok közül a helyes választ!

Kifejezéseket sorrendbe rakó kérdés: A helyes sorrend megtalálását kizárással tudjuk megoldani.

Keresztrejtvény: A meghatározott vízszintes és függőleges sorokhoz kifejezés – definíciópárosító kérdésekkel rátalálunk a megfelelő fogalomra. Célszerű azzal kezdeni, amelyiket azonnal tudjuk

Táblázatkitöltő feladat: A helyes fogalmak mellé meghatározott definíciókat kell rendelni. A hiányzó cellákat ki kell tölteni.

Kép kifejezést párosító feladat: A képeken látható jelenségek, rajzok mellé megkeresni a képre jellemző fogalmakat, kifejezéseket.

Esszékérdés: Itt van szükség a tananyag legnagyobb rendszerezésére, mivel nem pusztán az ismeretek felidézéséről vagy nyelvtani díszelgésről van szó. Hanem úgy kell kidolgozni a problémát, mintha idegen olvasó előtt beszélénk a kérdéstről, aki át szeretné látni a problémát, de jelenleg nem tud semmit a kérdéstről. Ezen kívül törekedni kell az áttekinthetőségre is.

A következő utat és módot ajánlom az esszé kidolgozásához:

1. A cím alapos elolvasása.
2. Kulcsszavak összegyűjtése, amelyek a kérdés nyomán felmerülnek. Ezekre kell alapozni a fogalmazásnál!
3. Jó stratégiának minősül, ha először a definíciókat, okokat, jellemzőket, azonos vagy különböző jellemzőket említi meg, azután fűz példákat hozzá.
4. Figyeljen az írásképekre! Hagyjon megfelelő helyet, teret!
5. Ha teheti, elmondhatja szóban, vagy írhat sz próbaesszét, amelyben az ismétlődő szavakat, kifejezéseket és helyettesítő szavakat használhatja!
6. Végezetül, ha nem végeznél, akkor nevezd meg azokat a fogalmakat, amelyeket még nem említettél, és fontosnak találsz, vagy amelyekről feltétlenül ittál volna.
7. Nem utolsó sorban a terjedelmi keretéről ne feledkezzen meg! Pl.: (mennyiségi és minőségi szempontok). Amennyi hely van azt kitölteni, részarányosan. Ahol meg van határozva a mennyiség azt nem túl lépni!! Pl.: 20-25 sor!

Köszönetnyilvánítás:

Köszönetemet fejezem ki a lektoromnak Dr. Bognárné Koppány Cecéliának a lelkes támogatásával, készséges kapcsolattartásával *biztatást* nyújtott a további munka folytatásához, készséges segítsége nélkül e munkafüzet nem született volna meg.

Szeretném köszönetemet kifejezni középiskolai tanítványaimnak, akik inspiráltak e munkafüzet elkészítésében. Valamint azoknak az egyetemi hallgatóknak (volt tanítványaimnak) akiknek *személyisége* és *szakmai* áldozatos *hozzáértése* segítette, hogy elindulhasson fantáziám, s akikkel *szakmai beszélgetések* sokasága igazolta, hogy erre a munkafüzetre szükség van. S e munkafüzet első próbájában ők is benne vannak

Név szerint is szeretném őket megemlíteni a sok közül ehhez az anyaghoz tartozókat: Dobos Emesét, Czimmermann Évát.

Végül, de nem utolsó sorban köszönetet mondok fiamnak Dobos Attila Balázsnak, akinek kritikai megjegyzései, fiatalos lendülete, és áldozatkész munkája nélkül e munkafüzet szegényebb lett volna.

Hálával tartozom családomnak javaslataikért, türelmükért, amely nélkülözhetetlen volt munkám során, és amely megalapozta azt a nyugodt légkört, amelyre nagy szükség volt.

1. AZ ÓVODÁS GYERMEK TESTI, IDEGRENDSZERI ÉS MOZGÁSFEJLŐDÉSE

(1-2. óra)

INSTRUKCIÓ: Az alábbi válaszlehetőségek közül *igazak* vagy *hamisak* az állítások. Jelölje az igaz állításokat I- igaz, H-val a hamisakat!

- A mozgáskoordináció jelentősen fejlődik a 3-6 év közötti időszakban.
- Finommozgásnak nevezzük azokat a mozgásokat, melyeket apró izmok segítségével végzünk
- Az óvodás gyermek testi, idegrendszeri és mozgásfejlődését meghatározza fő tevékenységformája a játék.
- Az első alakváltozás, a mozgásszervek fejlődése és a mozgásképeségek alakulása nem mennek egymással összefüggésben.
- A mozgásfejlődésben nincsenek problémák, a gyors célszerűtlen mozgás teljesen normális.
- A feltételes idegkapcsolatok kialakítása lassan és eredményesen zajlik le.
- A testi fejlődés eredménye az első alakváltozás.

INSTRUKCIÓ: Az alábbi képek alatt három lehetséges jó választ látsz, a megadott válaszlehetőségek közül az egyik a helyes. Válassza ki melyik! Karikázza be a számát!

arc változásához használt képek forrása: <http://spinroot.com/tessa/index.html>

1. Az arc középső és alsó része fokozott fejlődésnek indul, ezáltal a homlok aránylag kisebb lesz, az arckifejezés megváltozik.
2. Az akceleráció következtében az arcnál megmarad a kisgyermekes arcforma.
3. Az óvodáskor végére a homlok aránylag változatlan marad és ezért az arckifejezés változatlan, marad.

INSTRUKCIÓ: Az alábbi kérdéseknél a megadott válaszlehetőségek közül melyik a helyes. Válassza ki, hogy melyik! Karikázza be a betűjelét!

A mozgáskoordináció fejlődését óvodáskorban a következő tényezők befolyásolják!

- a, A gyermek idegfiziológiai fejlettsége,
- b, A mozgásképzetek kialakulása,
- c, A gyermekek gyakorlati mozgásos tapasztalatainak mennyisége és jellege,
- d, A felnőttek mintái.

INSTRUKCIÓ: Párosítsa össze a megadott képeket az alább említett fogalmakkal. Írjon a vonalra még néhányat, amelyet fontosnak tart és megemlítené a képpel kapcsolatban!

biciklizős:http://www.themintons.net/modules.php?full=1&set_albumName=jadas_first_pictures&id=bab&op=modload&name=../galleries&file=index&include=view_photo.php
labdázós:

http://www.themintons.net/modules.php?full=1&set_albumName=jadas_first_pictures&id=IMG_0319&op=modload&name=../galleries&file=index&include=view_photo.php

- a, Kézügyesség.
- b, Egyensúlyozó képesség.
- c, Mozgáskombinációk
- d, Labda dobása és elkapása.
- e, Biciklizés.
- f,
- g,
- h,

INSTRUKCIÓ: A következő állítás elolvasása után, válaszoljon kérdésekre!

A magatartási infantilizmus többnyire másodlagos jelenség, a testi fejlődésben visszamaradt gyermek negatív élményéből fakad.(Bugán, 98 o.)

Soroljon fel néhány *okot*: Nevezze meg erre adott védekezési reakciót!

.....
.....
.....

Védekezési reakció neve:.....

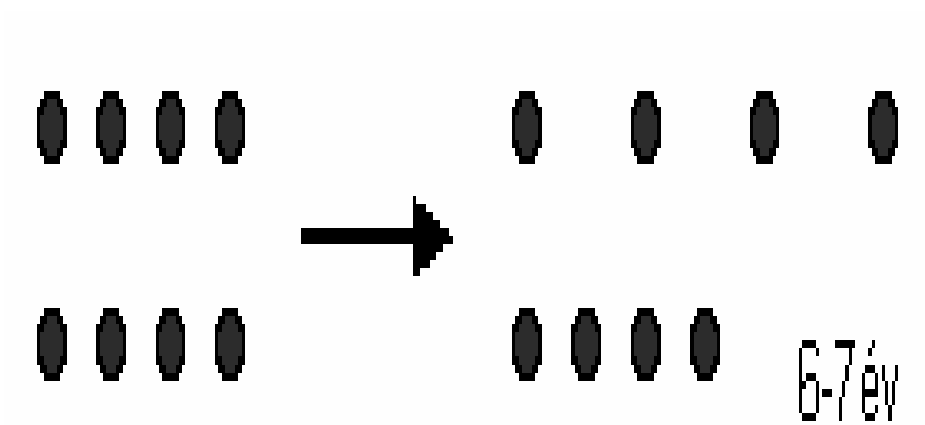
2. AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZÉKELÉSE-ÉSZLELÉSE, IDEGRENDSZER FEJLŐDÉSE

(3-4. óra)

INSTRUKCIÓ: *Egészítse ki helyesen a mondatokat! A hiányzó szavakkal, kifejezésekkel pótolja. Alkosson értelmes mondatokat!*

Javul a látás..... differenciálódik a szín..... Javul a küszöb, ai hallás, a ritmusérzék és aérzékletek is. Terjed az emlékezet terjedelme is. Észlelési módja, sok benne még a véletlenszerű elem.

Nő aztérfogata. A korszak végére különösen jelentős alebeny fejlődése, amely a humán funkciókat hordozza, a tudatos, akarati tevékenységek központja.

INSTRUKCIÓ: Milyen kognitív folyamat problémáját fedezi fel?

(Segítségül olvassa el a következő mondatot!)

A kor elején-ez a kognitív folyamat szemléletbe ágyazott, ezért a probléma megoldásában elbizonytalanodik, vagy helytelen megállapításokat tesz.

Kognitív folyamat neve:.....

Konklúzió:.....

.....

.....

INSTRUKCIÓ: Alábbi táblázatot töltsse ki értelemszerűen a deffiníciók mellé, rendeljen fogalmakat! Találja ki mely fogalom, hiányozhat a mezőkből!

	„Összekevertség”, a rész és az egész pontatlan értelmezése a gyermek észlelésében
Pointillizmus	A gyermek észlelésében a részlet emelkedik ki, az válik fontossá
	A gyermek észlelésében az egészet ragadja meg, egészszleges képet alkot.
Érzelmi.....	A kommunikáció során a gyermek nem a lényegest emeli ki, hanem olyan sajátosságot, ami őt érzelmileg megragadja.
.....szinkretizmus	A kommunikáció során a gyermek nem a lényegest emeli ki, hanem olyan sajátosságot, amit ő tud, vagy fontosnak vél.

INSTRUKCIÓ: Rakja sorrendbe az óvodás észlelési fokozatait! (1.-2.-3. sorszámokkal jelölje a kipontozott vonalon a sorrendet!

..... Az ismeretlen tárgy képzetének megalkotása.

..... A tárgy kiemelése más tárgyak közül, vagy egy bizonyos szituációban a szükséges tárgy megkeresése.

..... Az adott tárgy sajátosságainak, egyéni tulajdonságainak megállapítása, összehasonlítása más tárgyakkal.

INSTRUKCIÓ: Olvassa el figyelmesen a következő szöveget! Miről szól? Írja a pontozott vonalra! Írjon konkrét példát az esemény megértésére!

„A „most” világos a nagyobb óvodás számára, de a „később” már jóval kevésbé. Nehezen használja, sőt egyáltalán nem érti a „tegnap”, a „ma” és a „holnap” jelentését. Különösen nehéz a fogalmak viszonylagosságának megértése. A napszakok és rövidebb időegységek megértése valamely cselekvéshez, személyes élményhez kötötten válik világossá számára.”(Tóth I 146 o.)

.....

Konkrét példa ismertetése:

INSTRUKCIÓ: Írja a számokkal jelzett szakkifejezések mellé a hozzá tartozó fogalom betűjelét!

1. látás	a, manipulációs, cselekvéses ismeretszerzés alapján
2. hallás	b, látásélesség, színérzékelés differenciációja
3. bőr érzéklet	c, koordinált mozgás gyarapodása
4. szaglás	d, megkülönbözteti a zenei hangokat a zörejektől.
5. mozgás és egyensúlyérzék	e, szagokat behunyt szemmel differenciálja

3. AZ ÓVODÁS GYERMEK FIGYELME

(5. óra)

INSTRUKCIÓ: A következő kérdéseknél a megadott válaszlehetőségek közül egy vagy több nem tartozik a többihez. Húzza alá melyik az!

a, A figyelem megosztása még gyenge óvodáskorban

b, A figyelem tartóssága nem változik az életkorral.....

c, A figyelem megosztásának tulajdonsága hozzátartozik a koncentrációhoz.

.....

INSTRUKCIÓ: Könyvben (Tk. 147. oldalon) találtak alapján rendezze sorba az óvodás gyermek

Figyelem fenntartásának eszközeit. Számozza meg a sorrendet!(1.-5.-ig)

- Problémaszerűség
- Téma újszerűség
- Aktivitás lehetősége
- Érzelmi motiváció
- Téma életszerűsége

INSTRUKCIÓ: Mit rejtenek az összekevert betűk? Fejtse meg, rakja úgy sorrendbe, hogy értelmes az óvodáskorra jellemző fogalmakat kapjon!

a, Á U T I F L Ó K C U

HELYESEN..... jelentése:.....

b, P V E Ó I C R SZ E E Á R

HELYESEN..... jelentése:.....

4. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK EMLÉKEZETE

(6. óra)

INSTRUKCIÓ: Töltse ki helyesen a táblázatot! Értelmezze a definíciókat, keresse a hozzájuk tartozó fogalmakat!

	A figyelem tartós megtapadása egy dolognál.
Gyermekkori amnézia	
	A gyermek egyszerre csak egy szempont alapján rögzíti a helyzetet.

INSTRUKCIÓ: A kérdésszám utáni vonalra írjon be!

A-t, ha a mondatban szereplő mindkét állítás igaz és a köztük jelzett összefüggés is igaz,

B-t, ha mindkettő igaz, de a köztük jelzett összefüggés nem igaz,

C-t, ha az első igaz és a második nem igaz,

D-t, ha a második igaz és az első nem igaz,

E-t, ha egyik sem igaz

A felidézés szándéka egészen korán jelentkezik MERT az óvodás gyermek emlékezetében a felnőttek kérdései szerepet, játszanak.

Az óvodás gyermek emlékezetének bevésése és felidézése leginkább valamilyen tevékenységhez, cselekvéshez kapcsolódik, MERT a tevékenység jellegétől függ az emlékezet hatékonysága.

Az óvodás gyermeket zavarja, ha a mesét sokszor hallja, MERT nagyobb élvezetet jelent számára, ha többször elmondják neki a történetet.

INSTRUKCIÓ: *Döntse el, hogy az alábbi állítások közül melyik igaz (I) illetve hamis (H)!*

A versek bevésése nem kíván különösebb erőfeszítést a gyermektől.....

Az a pedagógus, aki nem rendszerez, nem ismétli az anyagot, nem csoportosítja hátrányosan, befolyásolja a gyermek szándékos emlékezetét.....

A rím a ritmus és a jó hangzás felesleges, nem segíti az emlékezet fejlődését

A szereppel való azonosulás segíti az emlékezet fejlődését

Az óvodás emlékképei fontos, erős érzelmi állapothoz kapcsolódnak.....

5. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK GONDOLKODÁSA ÉS BESZÉDFEJLESZTÉSE

(7. óra)

INSTRUKCIÓ: Definiálja a következő fogalmakat!

Séma:

.....

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a következő mondatot a megfelelő kifejezéssel

Az asszimilációs-akkomodációs folyamatok összefoglaló neve

.....

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel a beszédfejlődés 4 szakaszát!

1.

2.

3.

4.

INSTRUKCIÓ: Mi volt Wallon legfőbb kritikája Piaget-val szemben?

.....

.....

.....

INSTRUKCIÓ: Piaget mely szakaszára jellemző a szimbolikus gondolkodás?

.....

INSTRUKCIÓ: Ismertesse Lewin kísérletének lényegét és eredményeit!

.....

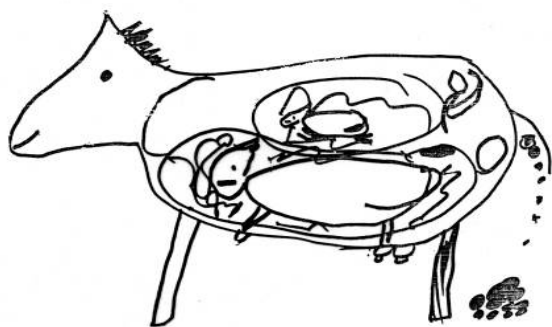
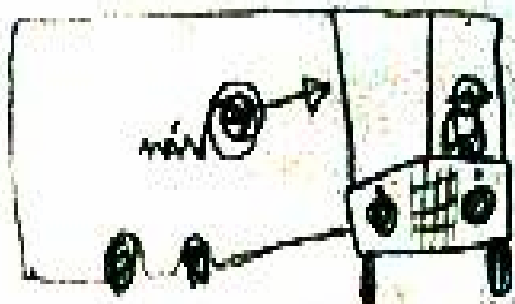
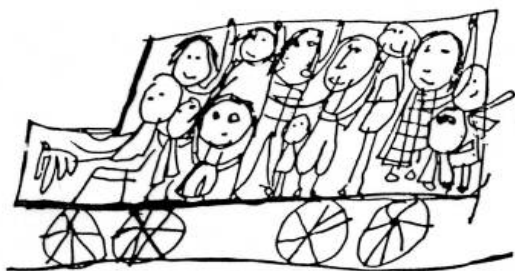
.....

.....

6. AZ ÓVODÁS GYERMEK RAJZFEJLŐDÉSE

(8.-9.-10.-11. óra)

INSTRUKCIÓ: A lapon óvodás gyermekek rajzait látja, írja mellé milyen szakkifejezés jut eszébe róla!

INSTRUKCIÓ: A fenti két óvodás rajzzal kapcsolatban fogalmazzon esszét! Írja le a szakszavakat és mindent, ami eszébe jut, ha a képekre néz!

Gyakorlat címe (száma):	<i>Rajzfejtés-emberábrázolás</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztenshallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét..
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználandó anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc
Részletes instrukciók, szempontok: Részletes instrukciók Szemponatok:	A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján: 1. Az instrukció elolvasása. 2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése 3. Fogalmazás 4. Stilisztikai, formai rendezés 5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése 6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége 7. Esetleges hibák javítása 8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetrel, munkafüzetrel.
Megjegyzés:	Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).
Értékelési szempontok:	Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt. a munkáját.

INSTRUKCIÓ: *Olvassa el figyelmesen az alábbi sorokat!*

Készítsen belőle rövid emlékeztetőt a füzetébe!

A korábbi oldalak alapján próbálja elhelyezni a rajzokat!

A rajzfejlődés, a gyermekrajzok sajátosságai

Spontán képi ábrázolás: önkifejezés eszköze

A rajzfejlődés fázisai (Löwenfeld elmélete alapján):

Firka korszak (1-4. év)

Ceruza fogása (egész marokra); kusza vonalak szándékos húzgálása: a mozgás örömeért, a tevékenységért folytatott firkálás /pl. lengőfirka, körkörös firka, spirálfirka/ (11-24. hónap)

Szándékos firkálás: megnevezi a rajzot (változó értelmezést ad) /gomolyagból kör és ovális lesz/ (2-3.év)

Egyszerű formák kezdete: kör, ovális, négyszög, ebből megkezdődik az ember, ház, jármű ábrázolása (tartós értelmezést ad)

Az ábrázoló tevékenység (4-15. év)

A) A képzeletszerű rajzolás (intellektuális realizmus)

1. Presematikus korszak (4-6. év): globális, szinkretikus látásmód

Az ábrázolást az észlelt tárgy általános képe, sémája, a globális összbenyomás vezérli

4-5 év között: saját sémák kialakítása geometrikus elemekből a valóságosra emlékeztető forma; a rajzokra jellemző jegyek: juxtapozíció /jellemzői: aránytalanság (az érdekes részeket felnagyítja, az érdektelent nem ábrázolja); érintkezés, benne foglalás nem teljes; irányok véletlenszerűsége/; tárgyak színe az érzelmeket tükrözi, nem a valóságot; a tárgyak, állatok is ember-séma arcot kapnak;

5-6 éves kor: a rajzok belső fantázia és a valóság bővülő ismeretének kifejeződései: transzparencia (átlátszóság) jelensége, egymás mellé helyezett elemek, teret kezdik strukturálni, nem külső modell után rajzol; egocentrizmus: „az én házam, virágom, autóm”, figurák, tárgyak nagysága: szubjektív fontosságot tükröz

2. Sematikus szakasz (6-10 év)

Rajzokat jellemzi: leíró szimbolizmus, egyre erősödő realitás, egyre kevesebb fantáziatevékenység

Analizáló, szintetizáló képesség -élesebb, reálisabb megfigyelés

Kézmozgás érése (mozgásirányítás finomodása)

Rajzok jellegzetessége: tematikus rajzok megjelenése; vázlatos, leegyszerűsített, letisztult, érzelm nélküli jelzése, kifejezése a valóságnak (közli funkció); transzparencia csökkenése, időbeni ábrázolás megjelenése (szalagkép, film); perspektíva megjelenítése: út-távlat; részletgazdagság és az egész megragadásának vágya egyszerre jelentkezik; enyhülő egocentrizmus;

A gyermekrajz:

- az önkifejezés eszköze
- megjelenik benne az érzelem és az indulat (csakúgy, mint a játéknál)
- feszültségoldó, feszültség feldolgozó
- tükrözi a világról való tudást, az aktuális élményeket

A gyermeki rajz és ábrázolás fejlődése:

1. 1-3 évig: firka: itt még főleg csak a mozdulatot gyakorolja, nem veszi figyelembe a papír határait
2. 3 éves korban: körkörös gomolyag és zárt firka (ez az emberábrázolás feltétele)
3. 3-5 évig: rajzaikban kifejeződik az ábrázolás szándéka
4. 4-10 év: ez az intellektuális realizmus időszaka, amikor megnő a *valóság*hű ábrázolás igénye. A képzelete vezérli az ábrázolást, a gyermek többnyire azt rajzolja le, amit *tud* a valóságról.
5. 10-15 év: szemléleti realizmus: közelít a valósághoz, távolodik a fantáziától, azt akarja lerajzolni, amit lát.

A gyermekrajzok jellegzetességei:

- a) juxtapozíció: véletlenszerű irányok, az ábrázolt dolgokat egymás mellé rajzolja, „összedobálja” az elemeket, nem ábrázolja az érintkezéseket, az arányokat, pl.
- b) transzparencia (átlátszóság): a takarást nem tudja ábrázolni, pl. a falon keresztül is láthatóak az emberek a házban
- c) aránytalanság: általában szubjektív, érzelmi alapon rajzol valamit sokkal nagyobbnak vagy kisebbnek, vagy emel ki bizonyos részleteket (színek is érzelmi alapon!)
- d) sűrítés: bármi egymás mellé kerülhet a rajzon (pl. a közös élményháttér miatt)

INSTRUKCIÓ: A következő szép színes óvodás képeket nézve mely gyermeki tulajdonságokat tudja azonosítani! Írja le őket, Készítsen rövid beszámolót és rövid vázlatot belőle!

INSTRUKCIÓ: A következő kérdések segítik az előző feladat megoldását, válaszoljon rá!
(Ezáltal ellenőrizheti fent leírtakat.)

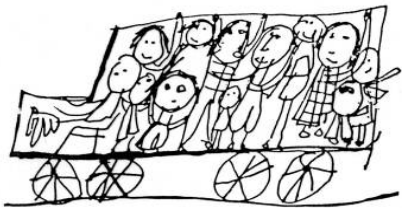
Definiáld a következő fogalmakat!

Projekció:

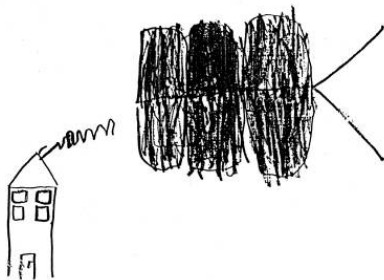
Sorold fel a juxtapozíció jellemzőit!

- 1.
- 2.
- 3.

Mely rajzfejlődési jellemzőt jeleníti meg a következő példa?

.....

.....

7. A MESÉK FUNKCIÓJA

(12- 13- 14. óra)

INSTRUKCIÓ: Olvassa el az alábbi szövegrészletet és értelmezze/ Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

Bruno Bettelheim szerint

- minden életkorban meg is találunk valamit az élet értelméből szellemi képességeinknek megfelelően.
- A mesék azt a mondanivalót közvetítik a gyerek számára, hogy az élet tele van súlyos nehézségekkel, konfliktusokkal és ezeket nem lehet elkerülni. De azt az optimista szemléletet is közvetíti, hogy a nehézségekkel meg lehet küzdeni, és ez a harc elválaszthatatlanul hozzátartozik az emberi létehez.
- A mesének ugyanúgy lényege a misztikum, mint a vallásnak. A vágyteljesítés dinamikája a kettős tudatot az irrealitás felé billenti el. A gyermek soha nem kételkedik az irreálisnak tűnő eseményekben, jelenségekben, a mesékben nem létezik olyan, hogy nem lehet, nem igaz.
- A modern gyermekirodalom gyakran kirekeszti a primitív ösztönökből és a vad indulatokból fakadó mély belső konfliktusokat, és így a gyermek nem kap segítséget. Például a „Süsü a sárkány” nem tölti be a mese valódi funkcióját, mert a sárkány nem gonosz természetű.
- A jó mese nem didaktikus, nem direkt közvetíti az erkölcsi tanulságot. A mese mindig sugall alapvető erkölcsi normákat, kategóriákat, és ezek az erkölcsi tartalmak beépülnek a gyerek személyiségébe. Segítik az erkölcsi-etikai rend kialakítását és a szocializációt.

- A népmesék tökéletesen megfelelnek ennek a funkciónak, és különösen az adott nemzet meséi. A népmesék őrzik a nép kollektív tapasztalatait. Az adott nemzet összegyűjtött tapasztalatait, archetípusait, gondolkodásmódját közvetítik a gyerek felé. A rossz anya archetípusa például a gonosz mostoha vagy a boszorkány. A nő, mint pozitív személyiség a királykisasszonyban jelenik meg.
- A mesében ősi szimbólumok is találhatóak. Az erdő a tudattalant jelképezi, a tűz az indulatok szimbóluma. Az embernek a tűzhöz való viszonya kétoldalú, ambivalens. A víz az új életet, a megtisztulást szimbolizálja. Minden jelkép kettős jelentésű, a víz lehet áradó és elsöprő is.

1. Milyen mondanivalót közvetítenek a mesék, és milyen megoldásokat tanácsol a szerző?
2. Mi billenti el a kettős tudatot az irrealitás felé? Mivel indokolná?
3. Mit sugall a jó mese? Mit segít a mese milyen értékek kialakulását?
4. Miért felelnek meg tökéletesen a népmesék a funkcióiknak?
5. Milyen ősi szimbólumokat vélt felfedezni a mesében?

Válaszok:

1.

2.

3.

4.

5.

INSTRUKCIÓ: Győzze meg egy hozzá nem értőt, hogy a TV mese milyen negatív hatásokkal járhat! Miért fontos a szelektív válogatás és a szülők felelőssége!

.....

.....

.....

.....

.....

INSTRUKCIÓ: A következő fejezetcímekkel írjon esszét az üres helyekre!! Ügyelve a stílusra, szakszavakra, áttekinthetőségre!

Gyakorlat címe (száma):	Címe: <i>Mese az óvodáskorban, és kisiskoláskorban (8-9 éves korig):A kiemelt fejezetek segítik munkáját!!</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztens hallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét..
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználható anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc
Részletes instrukciók, szempontok: Részletes instrukciók Szemponatok:	A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján: 1. Az instrukció elolvasása. 2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése 3. Fogalmazás 4. Stilisztikai, formai rendezés 5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése 6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége 7. Esetleges hibák javítása 8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetvel, munkafüzetrel.
Megjegyzés:	Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).
Értékelési szempontok:	Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt. a munkáját.

Az esszé Címe: Mese az óvodáskorban, és kisiskoláskorban (8-9 éves korig)! (A kiemelt fejezetek segítik munkáját!)

1. AZ ILLÚZIÓ KÉSZSÉGE

2. A KETTŐS TUDAT FESZÜLTSÉGE

- *KETTŐS TUDAT deffiniciója:*
- *PASSZÍV KÉPZELETI BELEÉLÉS:*
- *ÁTVÁLTOZÁS MOTÍVUM:*

3. ELLENTÉTEK PREFERENCIÁJA

4. ISMÉTLÉS – FOLYAMATOSSÁGOT ÉS BIZTONSÁGOT AD

5. VÁGYTELJESÍTÉS

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a mondatokat, és így kiderül melyik kognitív folyamattal, van összefüggésben a mese!!

.....FEJLŐDÉSE

Legnagyobb ütemben a..... fejlődik. Ehhez a mesék világa nagyban hozzájárul. **Még keveri a valóságot**....., így megjelenik a(nem szándékosan hazudik, ez a fejlődés velejárója; nem szabad megbüntetni érte)

INSTRUKCIÓ: Értelmezze és definiálja a mese alapján, mit jelentenek a következő fogalmak:

Azonosulás:

.....
.....
.....

Kompenzálás:

.....
.....

Elégtételi motívum:

.....
.....
.....
.....

INSTRUKCIÓ: Írjon ismétlődő meserészletet! Ha fejből nem tud, keressen mesekönyvekből!

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy...

Ment mendegélt, és egyszer csak elért egy várhoz. Abban lakott a hétfejű sárkány.

8. A GYERMEKI VILÁGKÉP

(15.-16. óra)

**INSTRUKCIÓ: Itt látja felsorolva gyermeki világkép definícióit, rendeljen hozzá fogalmakat!
A gyermeki világkép jellemzői:**

- *mindennek lelke van; minden, ami körülöttük van, él.*
- *minden az ember által jön létre*
- *minden dolognak célja van és nem oka (saját magára vonatkoztatva – azért van karácsony, hogy ő ajándékot kapjon)*
- *nem tudja elkülöníteni az álmot és a valóságot*

INSTRUKCIÓ: Most írja a fogalmak mellé a definíciót! A példa segít Önnek!

- **Analogon:**
Pl. mindent, ami három ággal rendelkezik (pl. gyertyatartó), villának nevez a gyermek
- **Szimulakrum:**
Pl. kevergető mozdulat = ebédfőzés

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a szöveg hiányzó részeit! Írjon példát a történetekre!

Jellegzetes az : eltanul olyan szavakat, amiket nem ért, majd jelentést ad neki, úgy, hogy a szavak jelentése különböző összefüggések, és egymáshoz illesztések révén igazolást nyer. Saját tapasztalataihoz igyekszik illeszteni az addig ismeretlen szót. Példák:

A végletek dominálnak, az emeli ki, szélsőségekben tud gondolkodni, finom árnyalatokban még nem. (pl. „az oroszlánnak van a legfinomabb húsa, mert az a legnagyobb állat”)

..... l. cica maszk kutyán, víz alatt elhajló szívószál

..... von le, az ok-okozati viszonyokat nem veszi figyelembe.
(pl. a temető a halál oka, mert halott emberek vannak oda eltemetve.)

..... a körülötte lévő dolgokat tagolatlan egészként észleli. A szemlélete érzel-
mileg meghatározott, a számára fontos dolgok, élmények mentén helyezi el a világot. (pl. egy
látogatás története: „villamoson mentünk, aztán még villamoson, meg liften, és a macskák az
erkélyen voltak, játszottunk az előszobában”)

**INSTRUKCIÓ: Töltse ki helyesen a keresztrejtvényt!! A megoldásokat a meghatározásokkal
együtt rögzítse a rejtvény alá!!! A számozásnak megfelelően.**

A gyermeki világkép

The crossword puzzle grid consists of a central vertical column of 10 squares. A horizontal row of 10 squares intersects it at the 5th square from the top. Another horizontal row of 10 squares intersects it at the 6th square from the top. A horizontal row of 8 squares intersects it at the 7th square from the top. A horizontal row of 8 squares intersects it at the 8th square from the top. The starting squares are numbered: 1 (top of vertical), 2 (left of 5th row), 3 (left of 6th row), 4 (left of 7th row), and 5 (left of 8th row).

Lefelé:

1. fizikai tulajdonságokkal ruházza fel a mentális aktivitást
5. minden tárgy és jelenség „élő”

Keresztbe:

2. mindent ami őt körülveszi emberek készítettek
3. rítusokkal befolyásolhatja a környezetét hathat a jövőre
4. a folyamatok céljait kiváltó okoknak gondolja

Helyes válaszok!

1.

2.

3.

4.

5.

INSTRUKCIÓ: Keresse meg a párját a fogalomnak!

Írja a vonalra a betű jelét, ha megtalálta!!

Animizmus (*anima*= *élet*):

Artificializmus:

Finalizmus

Gyermeki realizmus:

- a, A gyermek minden tárgynak és jelenségnek életet tulajdonít.
(pl. a Nap este aludni megy)
- b, a fizikai és mentális jelenségek közötti határvonalat összemossa, fizikai tulajdonságokkal ruházza fel a mentális aktivitást. (pl. „Anyá belelát az álmomba; az álmovilág akkor is létezik, ha mi éppen nem álmodunk)
- c, Cél-okság elve – egy esemény oka megegyezik a céljával: a különböző jelenségeket úgy magyarázza, hogy azoknak valamilyen emberért való céljuk van.
- d, A gyermek úgy véli, hogy mindent, ami őt körülveszi, ember készített.
(pl. a folyó úgy keletkezett, hogy az emberek telehordták vízzel)

9. AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZELMI - AKARATI ÉLETE

(17-18. óra)

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel az akarati élet jellemzőit!!

Az akarati életének a jellemzői:

- 1.
- 2.
3. A dacos magatartás jellemzői:

INSTRUKCIÓ: Igazak vagy hamisak a következő állítások:

- A dac mindig válasz az ember magatartására,.....
- A dac gyenge érzelmi jellegű, magatartás.....
- A gyermek erősíti a kapcsolatát a céljával, környezetével.....

A dacos magatartás kialakulásának *okai*:

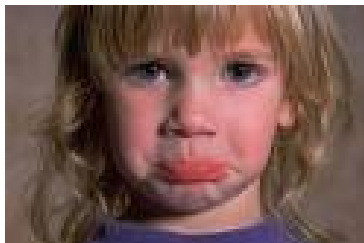
- A gyermek szükségleteinek kielégítésében akadályozott.....
- Önállóságát nem gátolják.....
- Értelmetlen, kellemetlen tevékenységre kényszerítik.....
- Nem akadályozzák a játékban.....

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó mondatot a fenti feladatok elvégzése után!

A gyerekek felismert énjüket folyamatosan szeretnék hangsúlyozni az önállósodási tendenciák miatt amikor a gyermek tiltakozik a tiltások ellen és mindent egyedül, önállóan akar tenni.

INSTRUKCIÓ: Mely területeken történik a motiváció? Töltse ki és sorolja fel a hiányzó részeket! Az egyik nem illik a sorba, azt húzza alá!!

- a. érzelmi- motívumok
- b. affektív motívumok
- c. erkölesi) motívumok
- d. pszichológiai motívumok

INSTRUKCIÓ: Írja be milyen alapérzelemről, van szó a meghatározások kapcsán!!

Az alapérzelmek fejlődnek:

-– dacos magatartásban jut kifejezésre; indulatok hirtelen fellobbanása
-– kezdetben generalizált, majd specifikus félelmek. 2-4 évesek: egyedüllétől, álomélményektől, haláltól, sötétségtől; 5-6 évesek: sérüléstől, orvosi kezeléstől, közlekedési eszközöktől, tüztől félnek. A félelem kondicionálható nevelési, környezeti tényezők befolyásolják

-– megnő az örömmegnyilvánulások száma, nemcsak tárgyak, hanem szociális tényezők is kiváltják. pl. sikít, ugrál, kacag, majd visszafogottabbá válik a kifejeződése.
-– kinyilvánított szeretet, ragaszkodás (főleg felnőttek iránt)

INSTRUKCIÓ: Írja a megfelelő deffiníciók mellé a hiányzó fogalmakat! Így töltse ki a táblázatot!!

	Az ellenkező nemű szülő felé vonzódás, azonos neművel rivalizálás (fiúknál) jelenségének elnevezése a pszichoanalitikus terminológiában.
Elektra-konfliktus	Az ellenkező nemű szülő felé vonzódás, azonos neművel rivalizálás (lányoknál) jelenségének elnevezése a pszichoanalitikus terminológiában.
	Azonosulás, az egyén valakihez fűződő érzelmi kötődése folytán ennek szerepébe helyezkedik, hogy így a vonatkoztatási személyhez hasonlóan gondolkodjon vagy cselekedjen, ill. ezt képzeletben átélje.

10. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK ÉNTUDATA ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ

(19. óra)

INSTRUKCIÓ: Mely fontos fogalmat hagytam ki a mondatból. Pótolja!

A dacreakció az én-élmény funkciógyakorlásával együtt járó..... feszültségből fakad.

INSTRUKCIÓ: Írja le: Hogyan jut el a gyermek az önálló cselekvéstől a konfliktusig! Térjen ki arra is, mely mondatokkal fokozza a gyermek a környezet feszültségét!!

-
-
-

INSTRUKCIÓ: A leírt rövid kísérletet, olvassa el és írja le a kísérlet eredményét a kettős pont után!

Sorolja fel milyen fogalmak, jutnak eszébe a kísérlet kapcsán!

.....
.....

- Kurt Lewin vizsgálata 2,5-5 éves gyerekekkel:
 - 1. egyszerű játékokkal (30 perc)
 - 2. izgalmas, mozgó játékokkal (15 perc)
 - 3. visszatérés az egyszerű játékokhoz - eltávolítás az izgalmas játékoktól (drótháló felhúzása a teremben) – frusztrációt okoz (15 perc)
 - 4. levezető szakasz: kötetlen játékidő az izgalmas játékokkal
 - *A kísérlet eredménye:*

11. A SZABÁLY TUDATA ÉS AZ ERKÖLCSI ÍTÉLETALKOTÁS ALAKULÁSA

(20. óra)

Az erkölcs: Társadalmi szempontból helyesnek ítélt normák, szabályok összessége, melyek az egyén magatartását szabályozzák.

INSTRUKCIÓ: Írjon esszét az erkölcsi feljődés 2. szintjére! Próbálja gondolatait 20-25 sorban leírni a korábban megnevezett szempontok alapján!

Gyakorlat címe (száma):	<i>Piaget: erkölcsi szabályok és szociális konvenciók megértése a kognitív fejlődés szerint</i> <i>A kiemelt fejezetek segítik munkáját!!</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztens hallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét.
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználható anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc

<p>Részletes instrukciók, szempontok:</p> <p>Részletes instrukciók</p> <p>Szempontok:</p>	<p>A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az instrukció elolvasása. 2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése 3. Fogalmazás 4. Stilisztikai, formai rendezés 5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése 6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége 7. Esetleges hibák javítása 8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetvel, munkafüzetvel.
<p>Megjegyzés:</p>	<p>Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).</p>
<p>Értékelési szempontok:</p>	<p>Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt. a munkáját.</p>

Címe: Piaget: erkölcsi szabályok és szociális konvenciók megértése a kognitív fejlődés szerint

1. szint (2 - 5 év)

- párhuzamos játék (szimbolikus játékok), nincs társas szervezethez, önkényes szabályalkotás, nincs kollektív cél,

2. szint (5 - 7 év)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. AZ ÓVODÁS GYERMEK JÁTÉKA

(21.-22.-23. óra)

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel a szerepjáték fejlődési szintjeit:

3-5 év: a témát a környezetből átvett, társadalmi jellegű tárgyi cselekvés hordozza:

-
-
-
-
-
-
-
-

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó sorokat a pontozott vonalra!!

A **szabályok** olyan előírt cselekvésmódok, korlátok, amelyek

- magából a játék tartalmából származnak (nem külsődlegesek)
-
- legalább két személyre vonatkoznak.
-
- Spontán kialakított egyéni szabályozások.

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó mondatokat értelemszerűen!!

Legfőbb jellemzője aGazdag fantáziaviláguk van, És**játékokat** játszanak.

Aza konstrukciós képességet fejlesztik.

A SZEREPJÁTÉKOK- kal a felnőtteket utánozzák, az emberek közötti viszonyokat teremtik újjá egyszerűsített formában. Aegész feltételrendszerhez van kötve (szabály és művelet-sor).

INSTRUKCIÓ: Nézze meg a képeket és olvassa el a hozzá tartozó felosztást! Írja a vonalra mely játékterülethez, tudja azonosítani a képeket! Keressen a Mérei-Binet: Gyermeklélektan könyvből ide tartozó fejezeteket!

.....
.....

.....
.....

.....
.....

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó láncszemeket!

A játék feltételei:

Nyugodt vidám légkör,játék hely, játékszer, játékeszköz.....

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó játékfajták neveit a meghatározások alapján!!

A játék típusai:

1.0-2 év (hasznos célra alkalmazott viselkedést összefüggésből kiemelve ismételi a gyermek, pusztán egy készség kialakulásának örömeért)

2. 2-7 év

Pedagógiai értéke: az alkotásszerkesztés, kreativitás.)

3.(a szociális jelenség,
az élményből fakad!)

4.7-8 év

Szabály megértése együttműködés, sz. Kööttség, versenyszellem

INSTRUKCIÓ: Egészítsd ki a hiányzó mondatokat!

A szimbolikus játékban, amely korban jellemző,

fontos szerepe van a

Példa a szimbolikus játéokra:

INSTRUKCIÓ: Olvasd el a párbeszédet, írd le mindent, ami ezzel kapcsolatban eszedbe jutott!

Kati: Éhes vagyok! Oá-oá!

Sári: Feküdj le, kicsim!

Kati: Én egy kisbaba vagyok, aki felül.

Sári: Először feküdj le, a nővéred betakar, elkészítem a reggelidet, aztán felülsz.

Kati: Oké.

Kati: [*Máté felé, aki közben figyelni őket*]

Lehetsz papa.

Sári: Te vagy a papa?

Máté: Igen.

Sári: Vegyél fel piros nyakkendőt.

Piri: Hozom neked, drágám. Nem édes ez a baba? Ez a papád kicsim.

**MEGOLDÓ KULCSOK – MEGOLDÁSOK
A MUNKAFÜZETHEZ**

Az óvodáskor

1. AZ ÓVODÁS GYERMEK TESTI, IDEGRENDSZERI ÉS MOZGÁSFEJLŐDÉSE

(1-2.óra)

INSTRUKCIÓ: Az alábbi válaszlehetőségek közül *igazak* vagy *hamisak* az állítások. Jelölje az igaz állításokat I- igaz, H-val a hamisakat!

- A mozgáskoordináció jelentősen fejlődik a 3-6 év közötti időszakban.
- **Finommozgásnak** nevezzük azokat a mozgásokat, melyeket apró izmok segítségével végzünk **(IGAZ)**
- Az óvodás gyermek testi, idegrendszeri és mozgásfejlődését meghatározza fő tevékenységformája a játék. **(IGAZ)**
- Az első alakváltozás, a mozgásszervek fejlődése és a mozgásképessegek alakulása nem mennek egymással összefüggésben. **(HAMIS)**
- A mozgásfejlődésben nincsenek problémák, a gyors célszerűtlen mozgás teljesen normális. **(HAMIS)**
- A feltételes idegkapcsolatok kialakítása lassan és eredményesen zajlik le. **(HAMIS)**
- A testi fejlődés eredménye az első alakváltozás. **(IGAZ)**

INSTRUKCIÓ: Az alábbi képek alatt három lehetséges jó választ látsz, a megadott válaszlehetőségek közül az egyik a helyes. Válassza ki melyik! Karikázza be a számát!

1. Az arc középső és alsó része fokozott fejlődésnek indul, ezáltal a homlok aránylag kisebb lesz, az arckifejezés megváltozik.
2. Az akceleráció következtében az arcnál megmarad a kisgyermekes arcforma.
3. Az óvodáskor végére a homlok aránylag változatlan marad és ezért az arckifejezés változatlan, marad.

INSTRUKCIÓ: Az alábbi kérdéseknél a megadott válaszlehetőségek közül melyik a helyes. Válassza ki, hogy melyik! Karikázza be a betűjelét!

A mozgáskoordináció fejlődését óvodáskorban a következő tényezők befolyásolják!

- a, A gyermek idegfiziológiai fejlettsége, (IGAZ)
- b, A mozgásképzetek kialakulása, (IGAZ)
- c, A gyermekek gyakorlati mozgásos tapasztalatainak mennyisége és jellege, (IGAZ)
- d, A felnőttek mintái. (IGAZ)

INSTRUKCIÓ: Párosítsa össze a megadott képeket az alább említett fogalmakkal. Írjon a vonalra még néhányat, amelyet fontosnak tart és megemlítené a képpel kapcsolatban!

1.

2.

- a, Kézügyesség. **1., 2.**
- b, Egyensúlyozó képesség. **1.**
- c, Mozgáskombinációk **1., 2.**
- d, Labda dobása és elkapása. **2.**
- e, Biciklizés. **1**
- f, járás közben tárgyak hordása**
- g, létrára fel és lemászás**
- h, átbújás eszközök alatt és fölött**

INSTRUKCIÓ: A következő állítás elolvasása után, válaszoljon kérdésekre!

A magatartási infantilizmus többnyire másodlagos jelenség, a testi fejlődésben visszamaradt gyermek negatív élményéből fakad.(Bugán, 98 o.)

Soroljon fel néhány *okot*: Nevezze meg erre adott védekezési reakciót!

**Elszenvedett teljesítmény kudarcok
az interperszonális kapcsolatban történő megaláztatás
olyan események, amelyek a gyermek önértékelését egyre csökkentik**

Védekezési reakció neve: **Regresszió**

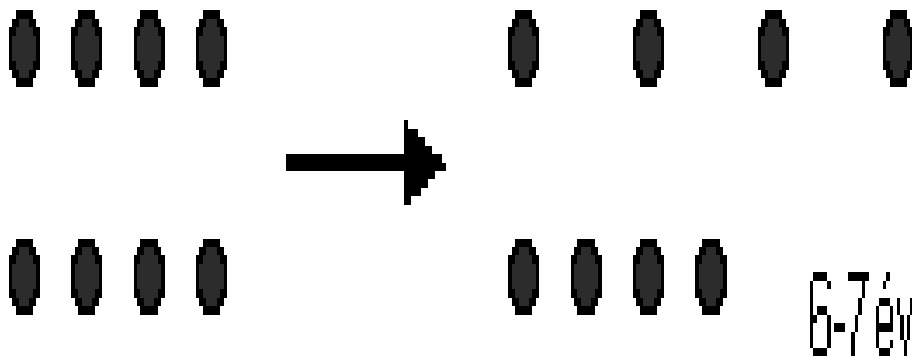
2. AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZÉKELÉSE-ÉSZLELÉSE, IDEGRENDSZER FEJLŐDÉSE

(3-4. óra)

INSTRUKCIÓ: *Egészítse ki helyesen a mondatokat! A hiányzó szavakkal, kifejezésekkel pótolja. Alkosson értelmes mondatokat!*

Javul a **látásélesség**, differenciálódik a **színlátás**, Javul a **hallási küszöb**, a **zenei hallás**, a **ritmusérzék** és a **tapintásérzékletek** is. Terjed az emlékezet terjedelme is. Észlelési módja **globális**, sok benne még a véletlenszerű elem.

Nő az agytérfogata. A korszak végére különösen jelentős a **homlok lebeny fejlődése**, amely a humán funkciókat hordozza, a tudatos, akaratú tevékenységek központja.

INSTRUKCIÓ: Milyen kognitív folyamat problémáját fedezi fel?

(Segítségül olvassa el a következő mondatot!)

A kor elején-ez a kognitív folyamat szemléletbe ágyazott, ezért a probléma megoldásában elbizonytalanodik, vagy helytelen megállapításokat tesz.

Kognitív folyamat neve: *Szemléletbe ágyazott mennyiségészlelés*

Konklúzió: A gyermek megállapítja, hogy a korongok száma azonos. Ha viszont a színes korongokat széthúzzuk, így az hosszabb lesz, a gyerek azt állítja, hogy itt a kék korongok száma több.

INSTRUKCIÓ: Alábbi táblázatot töltsse ki értelemszerűen a definíciók mellé, rendeljen fogalmakat! Találja ki mely fogalom, hiányozhat a mezőkből!

Szinkretizmus	„Összekevertség”, a rész és az egész pontatlan értelmezése a gyermek észlelésében
Pointillizmus	A gyermek észlelésében a részlet emelkedik ki, az válik fontossá
Globalizmus	A gyermek észlelésében az egészet ragadja meg, egészleges képet alkot.
Érzelmi <i>szinkretizmus</i>	A kommunikáció során a gyermek nem a lényegest emeli ki, hanem olyan sajátosságot, ami őt érzelmileg megragadja.
Értelmi szinkretizmus	A kommunikáció során a gyermek nem a lényegest emeli ki, hanem olyan sajátosságot, amit ő tud, vagy fontosnak vél.

INSTRUKCIÓ: Rakja sorrendbe az óvodás észlelési fokozatait! (1.-2.-3. sorszámokkal jelölje a kipontozott vonalon a sorrendet!

3. Az ismeretlen tárgy képzetének megalkotása.

1. A tárgy kiemelése más tárgyak közül, vagy egy bizonyos szituációban a szükséges tárgy megkeresése.

2. Az adott tárgy sajátosságainak, egyéni tulajdonságainak megállapítása, összehasonlítása más tárgyakkal.

INSTRUKCIÓ: Olvassa el figyelmesen a következő szöveget! Miről szól? Írja a pontozott vonalra! Írjon konkrét példát az esemény megértésére!

A „most” világos a nagyobb óvodás számára, de a „később” már jóval kevésbé. Nehezen használja, sőt egyáltalán nem érti a „tegnap”, a „ma” és a „holnap” jelentését. Különösen nehéz a fogalmak viszonylagosságának megértése. A napszakok és rövidebb időegységek megértése valamely cselekvéshez, személyes élményhez kötötten válik világossá számára.”(Tóth I 146 o.)

Időészlelése fejletlen konkrét tényhez kötött

Konkrét példa ismertetése:

Pl: Akkor van dél, amikor ebédelünk és délután, amikor lefekszünk az oviban

Este van akkor, ha jön az esti maci!

(...)

INSTRUKCIÓ: Írja a számokkal jelzett szakkifejezések mellé a hozzá tartozó fogalom betűjelét!

1. látás B	a, manipulációs, cselekvéses ismeretszerzés alapján
2. hallás D	b, látásélesség, színérzékelés differenciációja
3. bőr érzéklet A	c, koordinált mozgás gyarapodása
4. szaglás E	d, megkülönbözteti a zenei hangokat a zörejektől.
5. mozgás és egyensúlyérzék C	e, szagokat behunyt szemmel differenciálja

3. AZ ÓVODÁS GYERMEK FIGYELME

(5. óra)

INSTRUKCIÓ: A következő kérdéseknél a megadott válaszlehetőségek közül egy vagy több nem tartozik a többihez. Húzza alá melyik az!

a, A figyelem megosztása még gyenge óvodáskorban **HELYES**

b, A figyelem tartóssága nem változik az életkorral **HELYES**

c, A figyelem megosztásának tulajdonsága hozzátartozik a koncentrációhoz.

INSTRUKCIÓ: Könyvben (Tk. 147. oldalon) találtak alapján rendezze sorba az óvodás gyermek

Figyelem fenntartásának eszközeit. Számozza meg a sorrendet! (1.-5.-ig)

- Problémaszerűség 5
- Téma újszerűség 1
- Aktivitás lehetősége 3
- Érzelmi motiváció 4
- Téma életszerűsége 2

INSTRUKCIÓ: Mit rejtenek az összekevert betűk? Fejtse meg, rakja úgy sorrendbe, hogy értelmes az óvodáskorra jellemző fogalmakat kapjon!

a, Á U T I F L Ó K C U

HELYESEN **FLUKTUÁCIÓ**, jelentése: **VÁNDOROL**

b, P V E Ó I C R SZ E E Á R

HELYESEN: **PERSZEVERÁCIÓ**, jelentése: **MEGTAPAD**

4. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK EMLÉKEZETE

(6. óra)

INSTRUKCIÓ: Töltse ki helyesen a táblázatot! Értelmezze a deffiníciókat, keresse a hozzájuk tartozó fogalmakat!

PERSZEVERÁCIÓ	A figyelem tartós megtapadása egy dolognál.
Gyermekkori amnézia	A három éves korunk előtt történő események kiesését jelenti
Centrálás	A gyermek egyszerre csak egy szempont alapján rögzíti a helyzetet.

INSTRUKCIÓ: A kérdésszám utáni vonalra írjon be!

A-t, ha a mondatban szereplő mindkét állítás igaz és a köztük jelzett összefüggés is igaz,

B-t, ha mindkettő igaz, de a közöttük jelzett összefüggés nem igaz,

C-t, ha az első igaz és a második nem igaz,

D-t, ha a második igaz és az első nem igaz,

E-t, ha egyik sem igaz

A felidézés szándéka egészen korán jelentkezik MERT az óvodás gyermek emlékezetében a felnőttek kérdései szerepet, játszanak. **A**

Az óvodás gyermek emlékezetének bevésése és felidézése leginkább valamilyen tevékenységhez, cselekvéshez kapcsolódik, MERT a tevékenység jellegétől függ az emlékezet hatékonysága. **A**

Az óvodás gyermeket zavarja, ha a mesét sokszor hallja, MERT nagyobb élvezetet jelent számára, ha többször elmondják neki a történetet. **D**

INSTRUKCIÓ: *Döntse el, hogy az alábbi állítások közül melyik igaz (I) illetve hamis (H)!*

A versek bevése nem kíván különösebb erőfeszítést a gyermektől **Igaz**

Az a pedagógus, aki nem rendszerez, nem ismétli az anyagot, nem csoportosítja hátrányosan, befolyásolja a gyermek szándékos emlékezetét **Igaz**

A rím a ritmus és a jó hangzás felesleges, nem segíti az emlékezet fejlődését **Hamis**

A szereppel való azonosulás segíti az emlékezet fejlődését **Igaz**

Az óvodás emlékképei fontos, erős érzelmi állapothoz kapcsolódnak **Igaz**

5. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK GONDOLKODÁSA ÉS BESZÉDFEJLESZTÉSE

(7. óra)

INSTRUKCIÓ: Definiálja a következő fogalmakat!

Séma: Piaget fogalma, értelmezési és értékelési keret, amelybe tudásunk szerveződik.

Animizmus: A gyermeki világkép egyik jellemzője: arra vonatkozó képzet, hogy mindennek lelke van; minden, ami körülöttük van, él

behaviorizmus: A környezeti ingerek (stimulus) és a rájuk adott reakciók jellegzetességeinek és törvényszerűségeinek feltárásával foglalkozott. Emiatt szokták S-R pszichológiának is nevezni.

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a következő mondatot a megfelelő kifejezéssel

Az asszimilációs-akkomodációs folyamatok összefoglaló neve

ADAPTÁCIÓ

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel a beszédfejlődés 4 szakaszát!

1. *Preverbális szakasz*

2. *Egyszavas beszéd*

3. *Távirati beszéd*

4. *Fokozatos gazdagodás, bonyolódás*

INSTRUKCIÓ: Mi volt Vallon legfőbb kritikája Piaget-val szemben?

Vallon elsősorban Piaget túlindividualizált emberképét kritizálja. Vallon szerint a személyiség társas genezisű, az én és a másik, mint egymást kiegészítő fogalmak alakulnak ki.

INSTRUKCIÓ: Piaget mely szakaszára jellemző a szimbolikus gondolkodás?

Műveletek előtti szakasz

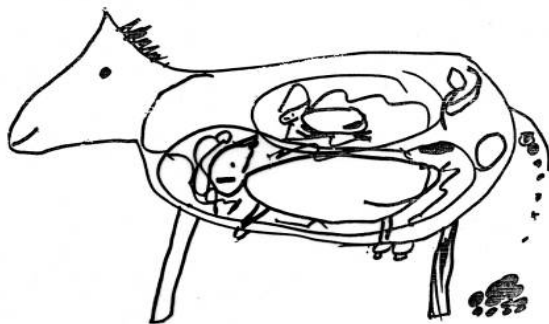
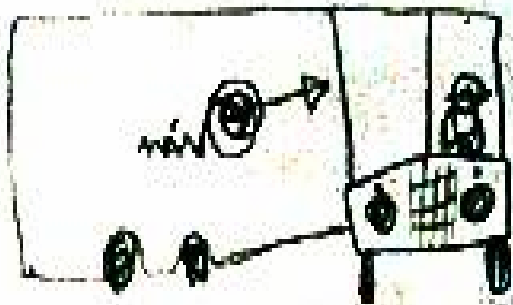
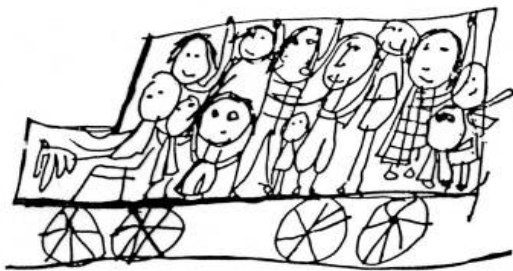
INSTRUKCIÓ: Ismertesse Lewin kísérletének lényegét és eredményeit!

Kulcsszavak/Kifejezések: egyszerű és „izgalmas” játékok, eltiltás az izgalmas játékoktól, frusztráció, regresszió

6. AZ ÓVODÁS GYERMEK RAJZFEJLŐDÉSE

(8.-9.-10.-11. óra)

INSTRUKCIÓ: A lapon óvodás gyermekek rajzait látja, írja mellé milyen szakkifejezés jut eszébe róla!

transzparenciák

INSTRUKCIÓ: A fenti két óvodás rajzzal kapcsolatban fogalmazzon esszét! Írja le a szakszavakat és mindent, ami eszébe jut, ha a képekre néz!

Gyakorlat címe (száma):	<i>Rajzfejlődés-emberábrázolás</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztenshallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét..
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználható anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc
Részletes instrukciók, szempontok:	A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján:
Részletes instrukciók	1. Az instrukció elolvasása.
Szemponatok:	2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése
	3. Fogalmazás
	4. Stilisztikai, formai rendezés
	5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése
	6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége
	7. Esetleges hibák javítása
	8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetvel, munkafüzetrel.
Megjegyzés:	Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).
Értékelési szempontok:	Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt a munkáját.

INSTRUKCIÓ: *Olvassa el figyelmesen az alábbi sorokat!*

Készítsen belőle rövid emlékeztetőt a füzetébe!

A korábbi oldalak alapján próbálja elhelyezni a rajzokat!

A rajzfejlődés, a gyermekrajzok sajátosságai

Spontán képi ábrázolás: önkifejezés eszköze

A rajzfejlődés fázisai (Löwenfeld elmélete alapján):

Firka korszak (1-4. év)

Ceruza fogása (egész marokra); kusza vonalak szándékos húzgálása: a mozgás örömeért, a tevékenységért folytatott firkálás /pl. lengőfirka, körkörös firka, spirálfirka/ (11-24. hónap)

Szándékos firkálás: megnevezi a rajzot (változó értelmezést ad) /gomolyagból kör és ovális lesz/ (2-3.év)

Egyszerű formák kezdete: kör, ovális, négyszög, ebből megkezdődik az ember, ház, jármű ábrázolása (tartós értelmezést ad)

Az ábrázoló tevékenység (4-15. év)

A) A képzeletszerű rajzolás (intellektuális realizmus)

1. Presematikus korszak (4-6. év): globális, szinkretikus látásmód

Az ábrázolást az észlelt tárgy általános képe, sémája, a globális összbenyomás vezérli

4-5 év között: saját sémák kialakítása geometrikus elemekből a valóságosra emlékeztető forma; a rajzokra jellemző jegyek: juxtapozíció /jellemzői: aránytalanság (az érdekes részeket felnagyítja, az érdektelent nem ábrázolja); érintkezés, benne foglalás nem teljes; irányok véletlenszerűsége/; tárgyak színe az érzelmeket tükrözi, nem a valóságot; a tárgyak, állatok is ember-séma arcot kapnak;

5-6 éves kor: a rajzok belső fantázia és a valóság bővülő ismeretének kifejeződései: transzparencia (átlátszóság) jelensége, egymás mellé helyezett elemek, teret kezdik strukturálni, nem külső modell után rajzol; egocentrizmus: „az én házam, virágom, autóm”, figurák, tárgyak nagysága: szubjektív fontosságot tükröz

2. Sematikus szakasz (6-10 év)

Rajzokat jellemzi: leíró szimbolizmus, egyre erősödő realitás, egyre kevesebb fantáziatevékenység

Analizáló, szintetizáló képesség -élesebb, realisabb megfigyelés

Kézmozgás érése (mozgásirányítás finomodása)

Rajzok jellegzetessége: tematikus rajzok megjelenése; vázlatos, leegyszerűsített, letisztult, érzelm nélküli jelzése, kifejezése a valóságnak (közlő funkció); transzparencia csökkenése, időbeni ábrázolás megjelenése (szalagkép, film); perspektíva megjelenítése: út-távlat; részletgazdagság és az egész megragadásának vágya egyszerre jelentkezik; enyhülő egocentrizmus;

A gyermekrajz:

- az önkifejezés eszköze
- megjelenik benne az érzelem és az indulat (csakúgy, mint a játéknál)
- feszültségoldó, feszültség feldolgozó
- tükrözi a világról való tudást, az aktuális élményeket

A gyermeki rajz és ábrázolás fejlődése:

1. 1-3 évig: firka: itt még főleg csak a mozdulatot gyakorolja, nem veszi figyelembe a papír határait
2. 3 éves korban: körkörös gomolyag és zárt firka (ez az emberábrázolás feltétele)
3. 3-5 évig: rajzaikban kifejeződik az ábrázolás szándéka
4. 4-10 év: ez az intellektuális realizmus időszaka, amikor megő a *valóság*hű ábrázolás igénye. A képzelete vezérli az ábrázolást, a gyermek többnyire azt rajzolja le, amit *tud* a valóságról.
5. 10-15 év: szemléleti realizmus: közelít a valósághoz, távolodik a fantáziától, azt akarja lerajzolni, amit lát.

A gyermekrajzok jellegzetességei:

- a) juxtapozíció: véletlenszerű irányok, az ábrázolt dolgokat egymás mellé rajzolja, „összedobálja” az elemeket, nem ábrázolja az érintkezéseket, az arányokat, pl.
- b) transzparencia (átlátszóság): a takarást nem tudja ábrázolni, pl. a falon keresztül is láthatóak az emberek a házban
- c) aránytalanság: általában szubjektív, érzelmi alapon rajzol valamit sokkal nagyobbnak vagy kisebbnek, vagy emel ki bizonyos részleteket (színek is érzelmi alapon!)
- d) sűrítés: bármi egymás mellé kerülhet a rajzon (pl. a közös élményháttér miatt)

INSTRUKCIÓ: A következő szép színes óvodás képeket nézve mely gyermeki tulajdonságokat tudja azonosítani! Írja le őket, Készítsen rövid beszámolót és rövid vázlatot belőle!

Intellektuális realizmus

**Nem úgy rajzolja a dolgokat, ahogy látja őket, hanem amit tud róluk
Emocionálisan felnagyított részletek, zsúfoltság, díszítettség**

Szalagszerű eseményábrázolás – szinkretizmus

INSTRUKCIÓ: *A következő kérdések segítik az előző feladat megoldását, válaszoljon rá!
(Ezáltal ellenőrizheti fent leírtakat.)*

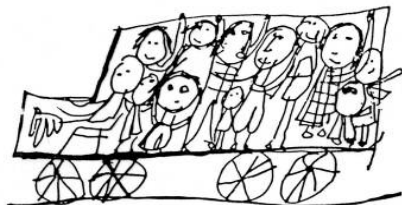
Definiáld a következő fogalmakat!

Projekció: *Indulatok kivetítése, másik személynek tulajdonítása*

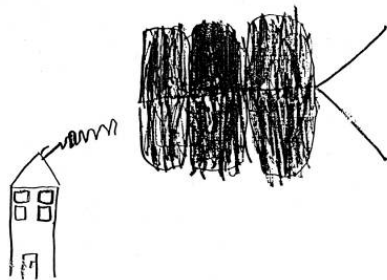
Sorold fel a juxtapozíció jellemzőit!

1. *aránytalanság*
2. *az érintkezés és befoglalás ábrázolásának hiánya*
3. *irányok véletlenszerűsége*

Mely rajzfejlődési jellemzőt jeleníti meg a következő példa?

Transzparencia

Aránytalanság

7. A MESÉK FUNKCIÓJA

(12- 13- 14 óra)

INSTRUKCIÓ: Olvassa el az alábbi szövegrészletet és értelmezze/ Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

Bruno Bettelheim szerint

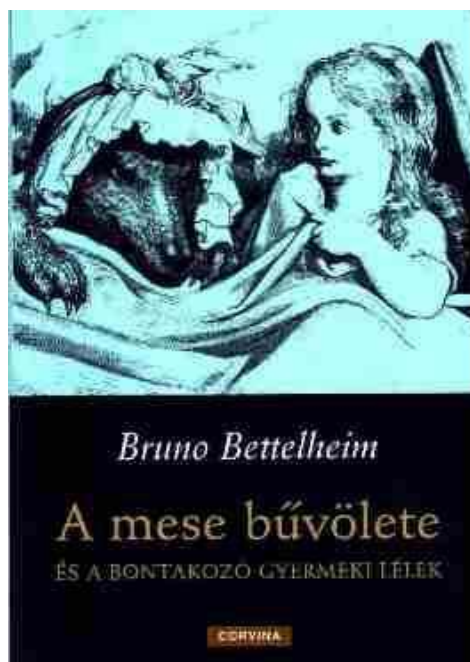
- minden életkorban meg is találunk valamit az élet értelméből szellemi képességeinknek megfelelően.
- A mesék azt a *mondanivalót* közvetítik a gyerek számára, hogy az élet tele van súlyos nehézségekkel, konfliktusokkal és ezeket nem lehet elkerülni. De azt az optimista szemléletet is közvetíti, hogy a nehézségekkel meg lehet küzdeni, és ez a harc elválaszthatatlanul hozzátartozik az emberi létehez.
- A mesének ugyanúgy lényege a misztikum, mint a vallásnak. A vágyteljesítés dinamikája a *kettős tudatot* az irrealitás felé billenti el. A gyermek soha nem kételkedik az irreálisnak tűnő eseményekben, jelenségekben, a mesékben nem létezik olyan, hogy nem lehet, nem igaz.
- A modern gyermekirodalom gyakran kirekeszti a primitív ösztönökből és a vad indulatokból fakadó mély belső konfliktusokat, és így a gyermek nem kap segítséget. Például a „Süsü a sárkány” nem tölti be a mese valódi funkcióját, mert a sárkány nem gonosz természetű.
- A jó mese nem didaktikus, nem direkt közvetíti az erkölcsi tanulságot. A mese mindig sugall *alapvető erkölcsi normákat, kategóriákat*, és ezek az erkölcsi tartalmak beépülnek a gyerek személyiségébe. Segítik az erkölcsi-etikai rend kialakítását és a szocializációt.

- A **népmesék** tökéletesen megfelelnek ennek a *funkciónak*, és különösen az adott nemzet meséi. A népmesék őrzik a nép kollektív tapasztalatait. Az adott nemzet összegyűjtött tapasztalatait, archetípusait, gondolkodásmódját közvetítik a gyerek felé. A rossz anya archetípusa például a gonosz mostoha vagy a boszorkány. A nő, mint pozitív személyiség a királykisasszonyban jelenik meg.
- A **mesében ősi szimbólumok** is találhatók. Az erdő a tudattalant jelképezi, a tűz az indulatok szimbóluma. Az embernek a tűzhöz való viszonya kétoldalú, ambivalens. A víz az új életet, a megtisztulást szimbolizálja. Minden jelkép kettős jelentésű, a víz lehet áradó és elsöprő is.

1. Milyen mondanivalót közvetítenek a mesék, és milyen megoldásokat tanácsol a szerző?
2. Mi billenti el a kettős tudatot az irrealitás felé? Mivel indokolná?
3. Mit sugall a jó mese? Mit segít a mese milyen értékek kialakulását?
4. Miért felelnek meg tökéletesen a népmesék a funkcióiknak?
5. Milyen ősi szimbólumokat vélt felfedezni a mesében?

Válaszok:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

INSTRUKCIÓ: Győzze meg egy hozzá nem értőt, hogy a TV mese milyen negatív hatásokkal járhat! Miért fontos a szelektív válogatás és a szülők felelőssége!

A TV- mese nem pótolja a mesélt mesét. A rajzfilmek videón való nézése **nem hordoz gyógyító, személyiség-, és képzeletfejlesztő hatásokat.** A kisgyermek nem érti a televíziós technikákat. Összezavarodnak a gyors helyszínváltozásoktól. Észlelésük még szinkretikus, egocentrikus. A rajzfilm kész **vizuális paneleket** nyújt, a **képzeleti képek áramlását megakadályozza.** Ez hosszú távon a kreativitást károsítja, és az olvasásról is leszoktatja a gyereket.

INSTRUKCIÓ: A következő fejezetcímekkel írjon esszét az üres helyekre!! Ügyelve a stílusra, szakszavakra, áttekinthetőségre!

Gyakorlat címe (száma):	Címe: <i>Mese az óvodáskorban, és kisiskoláskorban (8-9 éves korig):A kiemelt fejezetek segítik munkáját!!</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztenshallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét.
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználható anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc
Részletes instrukciók, szempontok:	A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján: 1. Az instrukció elolvasása. 2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése 3. Fogalmazás 4. Stilisztikai, formai rendezés 5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése 6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége 7. Esetleges hibák javítása 8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetrel, munkafüzetrel.
Megjegyzés:	Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).
Értékelési szempontok:	Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt. a munkáját.

Az esszé Címe: Mese az óvodáskorban, és kisiskoláskorban (8-9 éves korig)! (A kiemelt fejezetek segítik munkáját!)

1. AZ ILLÚZIÓ KÉSZSÉGE

4-5 éves „mesét hallgató” viselkedésmód, „beállítódás a mesére” (kilép a hétköznapokból, várja a rendkívülit, csodálatosat). Külső jelei: feszült tartás, odafigyelő, mégis merengő tekintet, a szöveg ritmusát követő kis mozdulatok. Maga a meseélmény: az irreális elfogadása a reális tudatával.

2. A KETTŐS TUDAT FESZÜLTSEGE

A valóság és csodavilág között való közlekedés számára természetes -- másik tudatszintre lép kétféle tudatélmény) van jelen együttesen.

- *KETTŐS TUDAT deffiníciója:*
Izgalmas, örömforrás; - feszültségghordozó, feszültségteremtő, feszültség elvezető
- *PASSZÍV KÉPZELETI BELEÉLÉS:*
Képzletben kell követnie a történést, nem csinálja, mint a játékot, hanem csak hallgatja, a cselekvés akadályozott. Egy szándékaitól független eseménysort követ, – képzletben újraalkotja és előrevetíti a cselekvéssor elemeit.
- *ÁTVÁLTOZÁS MOTÍVUM:*
szimbolikus játékkal is rokon, minden lehet; változékonyság háttérében állhat a gyermeki lét bizonytalansága, hogy helyzete folytán ki van szolgáltatva a körülményeknek, és bármikor bármi megtörténhet vele

3. ELLENTÉTEK PREFERENCIÁJA

pl. törpés és óriások, rút banya, szépséges királykisasszony, jó tündér, gonosz boszorkány; szélsőségek: égig érő fa, feneketlen kút stb.

Fejlődési jelenség; Nem tud még arányokat állítani, sorba rendezni. Összehasonlítani még csak úgy tud, hogy egy tulajdonság szélsőséges változatait önmagához méri. Majd a saját magához mérés eltűnik és kialakul a → **KÉTPONTÚ MÉRCE**, aminek csak a szélső pontjai vannak meg. (ezek **ellentétpárok**)

4. ISMÉTLÉS – FOLYAMATOSSÁGOT ÉS BIZTONSÁGOT AD

Ismétlődnek: cselekvések (a királyfi útra kel kiszabadítani a lányt), verbális fordulatok (szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál), kifejezések (az Óperenciás tengeren is túl)

A visszatérő epizódok, a **ráismerés öröme**t adják (mint a játékban).

rítus – együtteség többletélélménye

A ceremóniális sorrend révén előre tudja mi fog következni – várakozik az elkövetkező gesztusra – ez feszültséget teremt – de a feszültség oldódik is, mert a várakozás minden részletnél valóban teljesül.

A folyamatos megismétlés a tartós → **EGYIDEJŰ FSZÜLTSGNEK ÉS KIELÉGÜLÉSNEK** az állapota. Mivel amit vár, az bekövetkezik, a várakozási feszültség feloldódik.

A gyermek képzetáramlása még labilis, szaggatott, ugrál, közben az egész áldozatul esik a részleteknek. A vissza-visszatérő cselekvések a csapongások, leágazások, részleteknél való elidőzések ellenére is biztosítják a → **FOLYAMATOS ÁTÉLÉST** a mesét mondó/hallgató gyerekekben.

A ráismerés és az ismerőség egyúttal **BIZTONSÁGÉLMÉNYT** kelt. A mese ismétlődő ritmusa ezt megsokszorozza.

5. VÁGYTELJESÍTÉS

A mesevilágban bármi lehetséges. → **a gondolat mindenhatósága** (minden szándék megvalósulhat, ha valaki kívánja) jellemző a gyermeki gondolkodásra.

A mese a vágyak teljesülésének a világa. (csúnyából szép, szegényből gazdag, örök élet, feltámadás).

Ezen kívül rengeteg → **AZONOSULÁSI LEHETŐSÉG** van a mesékben. (pl. királyfi)
Sokféle helyzetet kínál, amiben a gyerek áttételesen követheti a vágyait.

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a mondatokat, és így kiderül melyik kognitív folyamattal, van összefüggésben a mese!!

Képzelet FEJLŐDÉSE

Legnagyobb ütemben a **képzelet** fejlődik. Ehhez a mesék világa nagyban hozzájárul. **Még keveri a valóságot** így megjelenik a **fantáziahazugság** (nem szándékosan hazudik, ez a fejlődés velejárója; nem szabad megbüntetni érte)

INSTRUKCIÓ: Értelmezze és definiálja a mese alapján, mit jelentenek a következő fogalmak:

Azonosulás:

van a mesékben. (pl. királyfi) Sokféle helyzetet kínál, amiben a gyerek áttételesen követheti a vágyait.

Kompenzáció: = kiegyenlítési) törekvés. Gyakori a kompenzációs túlzás, hogy ellensúlyozza a kicsiségét, függő helyzetét. A mesékben ez → ELÉGTELEL-MOTÍVUM-ként jelenik meg. pl. a legkisebb királyfi nyeri el a lány kezét

(= kiegyenlítési) törekvés. Gyakori a kompenzációs túlzás, hogy ellensúlyozza a kicsiségét, függő helyzetét.

Elégtételi motívum: ként jelenik meg. pl. a legkisebb királyfi nyeri el a lány kezét

INSTRUKCIÓ: Írjon ismétlődő meserészletet! Ha fejből nem tud, keressen mesekönyvekből!

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy...

Ment mendegélt, és egyszer csak elért egy várhoz. Abban lakott a hétfejű sárkány.

Egyszer csak a boszorkány gyönyörű lánnyá változott.

Az égig érő fa éppen a mélységesen mély kút mellett nőtt ki.

Az óriás vállára vette a törpét és úgy mendegéltek tovább.

A legkisebb királyfi azt mondta az apjának: egy életem, egy halálom, én bizony megmentem a királykisasszonyt.

Hanem akkor a gömböc őt is elnyelte. Az eszes kondásfiú azonban egyet sem félt, hanem a bicskájával kivágta a gömböc oldalát.

A három kismalac odatolta az üstöt a kémény alá, és amikor a farkas bemászott a kéményen, pont

8. A GYERMEKI VILÁGKÉP

(15.-16. óra)

INSTRUKCIÓ: Itt látja felsorolva gyermeki világkép definícióit, rendeljen hozzá fogalmakat!

A gyermeki világkép jellemzői:

- **animizmus:** *mindennek lelke van; minden, ami körülöttük van, él.*
- **artificializmus** *minden az ember által jön létre*
- **finalizmus.:** *minden dolognak célja van és nem oka (saját magára vonatkoztatva – azért van karácsony, hogy ő ajándékot kapjon)*
- **gyermeki realizmus:** *nem tudja elkülöníteni az álmot és a valóságot*

INSTRUKCIÓ: Most írja a fogalmak mellé a definíciót! A példa segít Önnek!

- **Analogon:** *hasonlóságuk révén kapcsolatos sémák csoportja*

Pl. mindent, ami három ággal rendelkezik (pl. gyertyatartó), villának nevez a gyermek

- **Szimulakrum:** *cselekvésvázlat, amely az eredeti, a valódi gesztusokat őrzi, leegyszerűsített, sematizált formában - összekötő, áthidaló funkciót tölt be a játékfolyamatban*

Pl. kevergető mozdulat = ebédfőzés

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a szöveg hiányzó részeit! Írjon példát a történetekre!

Jellegzetes az **önkéntes jelentésadás**: eltanul olyan szavakat, amiket nem ért, majd jelentést ad neki, úgy, hogy a szavak jelentése különböző összefüggések, és egymáshoz illesztések révén igazolást nyer. Saját tapasztalataihoz igyekszik illeszteni az addig ismeretlen szót. Példák: **pszichopata**”=” **pici hó pata**”; „**élmunkás**”=” **élnek a munkások**”; „**őszinte**”= **komolynak lenni, mert ősz= öreg és öreg= komoly**

A végletek dominálnak, az **ellentéteket** emeli ki, szélsőségekben tud gondolkodni, finom árnyalatokban még nem. (pl. „az oroszláznak van a legfinomabb húsa, mert az a legnagyobb állat”)

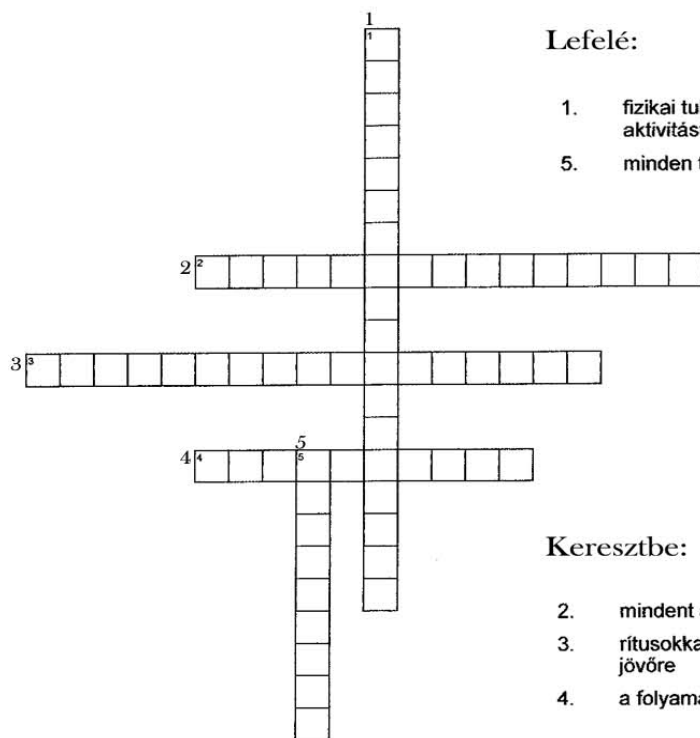
Nehezen különbözteti meg a látszatot a valóságtól cica maszk kutyán, víz alatt elhajló szívószál.

Prekauzális következtetéseket von le, az ok-okozati viszonyokat nem veszi figyelembe. (pl. a temető a halál oka, mert halott emberek vannak oda eltemetve.)

Szinkretizmus a körülötte lévő dolgokat tagolatlan egészként észleli. A szemlélete érzelmileg meghatározott, a számára fontos dolgok, élmények mentén helyezi el a világot. (pl. egy látogatás története: „villamoson mentünk, aztán még villamoson, meg liften, és a macskák az erkélyen voltak, játszottunk az előszobában”)

INSTRUKCIÓ: Töltse ki helyesen a keresztrejtvényt!! A megoldásokat a meghatározásokkal együtt rögzítse a rejtvény alá!!! A számozásnak megfelelően.

A gyermeki világkép

Lefelé:

1. fizikai tulajdonságokkal ruházza fel a mentális aktivitást
5. minden tárgy és jelenség „élő”

Keresztbe:

2. mindent ami őt körülveszi emberek készítettek
3. rítusokkal befolyásolhatja a környezetét hathat a jövőre
4. a folyamatok céljait kiváltó okoknak gondolja

Helyes válaszok!

1. *Gyermeki realizmus*

2. *Artificializmus*

3. *Mágikus szemlélet*

4. *Finalizmus*

5. *Animizmus*

INSTRUKCIÓ: Keresse meg a párját a fogalomnak! Írja a vonalra a betű jelét, ha megtalálta!!

Animizmus (anima=élet): A

Artificializmus: -D

Finalizmus C

Gyermeki realizmus: B

- a, A gyermek minden tárgynak és jelenségnek életet tulajdonít.
(pl. a Nap este aludni megy)
- b, a fizikai és mentális jelenségek közötti határvonalat összemossa, fizikai tulajdonságokkal ruházza fel a mentális aktivitást. (pl. „Anyá belelát az álmomba; az álmovilág akkor is létezik, ha mi éppen nem álmodunk)
- c, Cél-okság elve – egy esemény oka megegyezik a céljával: a különböző jelenségeket úgy magyarázza, hogy azoknak valamilyen emberért való céljuk van.
- d, A gyermek úgy véli, hogy mindent, ami őt körülveszi, ember készített.
(pl. a folyó úgy keletkezett, hogy az emberek telehordták vízzel)

9. AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZELMI-AKARATI ÉLETE

(17-18. óra)

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel az akarati élet jellemzőit!!

Az akarati életének a jellemzői:

Fokozott önállósági törekvés

A képességek fejlettsége nincs mindig arányban a cselekvési törekvésekkel, a vágyakkal és az elképzelésekkel. Az akarat elsősorban a dacban jut, kifejezésre a játékban is megnyilvánul az erős önérvényesítés!

A dacos magatartás jellemzői:

A dac mindig válasz az ember magatartására,

A dac viharos, erősen érzelmi jellegű, rövidzárlatos magatartás

A gyermek elveszti a kapcsolatát a céljával, környezetével

INSTRUKCIÓ: Igazak vagy hamisak a következő állítások:

- A dac mindig válasz az ember magatartására, **IGAZ**
- A dac gyenge érzelmi jellegű, magatartás **HAMIS**
- A gyermek erősíti a kapcsolatát a céljával, környezetével **HAMIS**

A dacos magatartás kialakulásának okai:

- A gyermek szükségleteinek kielégítésében akadályozott **IGAZ**
- Önállóságát nem gátolják **HAMIS**
- Értelmetlen, kellemetlen tevékenységre kényszerítik **IGAZ**
- Nem akadályozzák a játékban **HAMIS**

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó mondatot a fenti feladatok elvégzése után!

A gyerekek felismert énjüket folyamatosan szeretnék hangsúlyozni az önállósodási tendenciák miatt **Dackorszakban**, amikor a gyermek tiltakozik a tiltások ellen és mindent egyedül, önállóan akar tenni.

INSTRUKCIÓ: Mely területeken történik a motiváció? Töltse ki és sorolja fel a hiányzó részeket! Az egyik nem illik a sorba, azt húzza alá!!

- e. érzelmi- **szociális** motívumok
- f. **kognitív** affektív motívumok
- g. **morális** erkölcsi motívumok
- h. pszichológiai motívumok

INSTRUKCIÓ: Írja be milyen alapérzelemről, van szó a meghatározások kapcsán!!

Az alapérzelmek fejlődnek:

- **DÜH** – dacos magatartásban jut kifejezésre; indulatok hirtelen fellobbanása
- **Félelem**.– kezdetben generalizált, majd specifikus félelmek. 2-4 évesek: egyedüllétől, álomélményektől, haláltól, sötétségtől; 5-6 évesek: sérüléstől, orvosi kezeléstől, közlekedési eszközöktől, tüztől félnek. A félelem kondicionálható nevelési, környezeti tényezők befolyásolják

- **ÖRÖM** – megnő az örömmegnyilvánulások száma, nemcsak tárgyak, hanem szociális tényezők is kiváltják. pl. sikít, ugrál, kacag, majd visszafogottabbá válik a kifejeződése.
- **SZERETET**– kinyilvánított szeretet, ragaszkodás (főleg felnőttek iránt)

INSTRUKCIÓ: *Írja a megfelelő deffiníciók mellé a hiányzó fogalmakat! Így töltse ki a táblázatot!!*

<i>Ödipusz komplexus</i>	Az ellenkező nemű szülő felé vonzódás, azonos neművel rivalizálás (fiúknál) jelenségének elnevezése a pszichoanalitikus terminológiában.
Elektra-konfliktus	Az ellenkező nemű szülő felé vonzódás, azonos neművel rivalizálás (lányoknál) jelenségének elnevezése a pszichoanalitikus terminológiában.
<i>Identifikáció</i>	Azonosulás, az egyén valakihez fűződő érzelmi kötődése folytán ennek szerepébe helyezkedik, hogy így a vonatkoztatási személyhez hasonlóan gondolkodjon vagy cselekedjen, ill. ezt képzeletben átélje.

10. AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK ÉNTUDATA ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ

(19. óra)

INSTRUKCIÓ: Mely fontos fogalmat hagytam ki a mondatból. Pótolja!

A dacreakció az én-élmény funkciógyakorlásával együtt járó *frusztrációs* feszültségből fakad.

INSTRUKCIÓ: Írja le: Hogyan jut el a gyermek az önálló cselekvéstől a konfliktusig! Térjen ki arra is, mely mondatokkal fokozza a gyermek a környezet feszültségét!!

- *A dacreakció az én-élmény funkciógyakorlásával együtt járó frusztrációs feszültségből fakad.*
- *A gyermek önálló cselekvésre törekszik – „én vagyok, tehát én csinálom”*
- *A frusztrációs konfliktust az engedelmességre nevelés gyakran kielezi.*

INSTRUKCIÓ: A leírt rövid kísérletet, olvassa el és írja le a kísérlet eredményét a kettős pont után!

Sorolja fel milyen fogalmak, jutnak eszébe a kísérlet kapcsán!

- Kurt Lewin vizsgálata 2,5-5 éves gyerekekkel:
 - 1. egyszerű játékokkal (30 perc)
 - 2. izgalmas, mozgó játékokkal (15 perc)
 - 3. visszatérés az egyszerű játékokhoz - eltiltás az izgalmas játékoktól (drótháló felhúzása a teremben) – frusztrációt okoz (15 perc)
 - 4. levezető szakasz: kötetlen játékidő az izgalmas játékokkal
 - *A kísérlet eredménye:
A frusztrációs helyzetben csökken a játéktevékenység színvonala, a gyerek fejlődésében már túlhaladott viselkedésmódokhoz tér vissza, ezt regresszióknak nevezzük.*

11. A SZABÁLY TUDATA ÉS AZ ERKÖLCSI ÍTÉLETALKOTÁS ALAKULÁSA

(20. óra)

Az erkölcs: Társadalmi szempontból helyesnek ítélt normák, szabályok összessége, melyek az egyén magatartását szabályozzák.

INSTRUKCIÓ: Írjon esszét az erkölcsi fejőség 2. szintjére! Próbálja gondolatait 20-25 sorban leírni a korábban megnevezett szempontok alapján!

Gyakorlat címe (száma):	<i>Piaget: erkölcsi szabályok és szociális konvenciók megértése a kognitív fejlődés szerint</i> <i>A kiemelt fejezetek segítik munkáját!!</i>
Gyakorlat célja:	A gyógypedagógiai asszisztens hallgató legyen képes a tanár irányításával kitölteni helyesen a munkafüzet ide vonatkozó részét.
Követelmény:	Képes legyen e kiemelt fejezet szakszavait, kifejezéseit értelmezni, velük megalkotni egy formailag és tartalmilag megfogalmazott fogalmazványt.
Felhasználható anyagok:	Tanórán elhangzott fejezet A munkafüzet ide vonatkozó részei
Időkeret:	A feladatnak megfelelően egy tanítási órának megfelelő időtartam 45 perc

<p>Részletes instrukciók, szempontok:</p> <p>Részletes instrukciók</p> <p>Szempontok:</p>	<p>A bevezetőben leírt esszé írás szabályai alapján:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az instrukció elolvasása. 2. A kulcsszavak alapján a szakfogalmak és kifejezések összegyűjtése 3. Fogalmazás 4. Stilisztikai, formai rendezés 5. Idő hiányában kulcskifejezések megemlítése 6. Az esszé teljes átolvasása, áttekinthetősége 7. Esetleges hibák javítása 8. Kész szöveg ismertetése, összevetése a könyvvel, füzetvel, munkafüzetvel.
<p>Megjegyzés:</p>	<p>Tanári megjegyzés a tanulóhoz (munkavédelem, balesetvédelem, kapcsolódási pontok az ismeretanyaggal, ajánlott irodalom).</p>
<p>Értékelési szempontok:</p>	<p>Jeles osztályzat, ha a szempontok alapján készíti el a jelölt. a munkáját.</p>

Címe: Piaget: erkölcsi szabályok és szociális konvenciók megértése a kognitív fejlődés szerint

1. szint (2 - 5 év)

- párhuzamos játék (szimbolikus játékok), nincs társas szervezettség, önkényes szabályalkotás, nincs kollektív cél,

2. szint (5 - 7 év)

- kötelezően követendő szabályok, abszolút erkölcsi parancsok, felsőbb tekintély: szülők vagy az Isten, szent és módosíthatatlan szabályok
- **erkölcsi realizmus:** erkölcsi és fizikai törvények keveréke: előre meghatározottak az erkölcsi szabályok, (mint a gravitáció), ha megszegik mindenképp büntetés jár érte (pl. Isten)
- Piaget kutatásai: A szabályok tartalmának vizsgálata az ítéletek, döntések indítékainak, hátterének vizsgálata. Vizsgálati módszer: hazugságról, lopásról és ügyetlenségről szóló történetpárokat kellett összehasonlítani és sorba rendezni a vétség nagysága szerint. (Mivel a szülő az ügyetlenséget is sokszor bünteti, ill. a negatív következmény miatt a kisebbek az ügyetlenséget is bűnösnek gondolják.)
- Pl.: "fiú eltör 1 teáscsészét, amikor lopni próbál, vagy egy másik véletlenül lever egy tálcányit - a nagyobb kár a rosszabb" ill. "aki azt mondja látott egy akkora kutyát mint egy tehén, rosszabb, mint aki azt hazudja, hogy jó jegyet kapott az iskolában"
- **Heteronóm moralitás:** (7-8 éves korig) a szabályokat a felnőttek állítják, valami akkor rossz és érdemel büntetést, ha a felnőtt azt mondja. Jellemzője, hogy a felnőtt szabályainak engedelmeskedni kell (1), a szabályokat szó szerint kell értelmezni (2), a cselekedet eredménye számít, nem a szándék (3).

12. AZ ÓVODÁS GYERMEK JÁTÉKA

(21.-22.-23. óra)

INSTRUKCIÓ: Sorolja fel a szerepjáték fejlődési szintjeit:

3-5 év: a témát a környezetből átvett, társadalmi jellegű tárgyi cselekvés hordozza:

3-5 év: a témát a környezetből átvett, társadalmi jellegű tárgyi cselekvés hordozza:

- a játék tartalmát a meghatározott tárgyakkal folytatott cselekvések képezik;
- a történést a manipuláció tartja össze;
- a szerepet az ismétlődő műveletekből álló **cselekvés** szabja meg (etetés...);
- a szerepet a tárgy hitelesíti;
- a szerepelnevezés eleinte hiányozhat;
- a cselekvés egyre gazdagabbá válik, új elemekkel bővül ki;
- a gyermek igyekszik szerepével a valósághoz közelíteni (sorrend megtartása...), "ezt így szokták csinálni."

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó sorokat a pontozott vonalra!!

A **szabályok** olyan előírt cselekvésmódok, korlátok, amelyek

- magából a játék tartalmából származnak (nem külsődlegesek)
- kötelező jellegűek
- legalább két személyre vonatkoznak.
- a szereplők kiválasztásának gyakran rituáléja van pl: a kiszámoló
- Spontán kialakított egyéni szabályozások.

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányozó mondatokat értelemszerűen!!

Legfőbb jellemzője a **játéktevékenység** Gazdag fantáziaviláguk van, **alkotó és szerepjátékokat** játszanak.

Az **építőjátékok** a konstrukciós képességet fejlesztik.

A **SZEREPJÁTÉKOK**- kal a felnőtteket utánozzák, az emberek közötti viszonyokat teremtik újjá egyszerűsített formában. A **szerep** egész feltételrendszerhez van kötve (szabály és műveletsor).

INSTRUKCIÓ: Nézze meg a képeket és olvassa el a hozzá tartozó felosztást! Írja a vonalra mely játékterülethez, tudja azonosítani a képeket! Keressen a Mérei-Binet: Gyermeklélektan könyvből ide tartozó fejezeteket!

.....
szerephangsúlyos játék-szerepjáték

.....
Funkcióöröm-a játék öröme

.....
Konstrukciós építőjáték

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó láncszemeket!

A játék feltételei:

Nyugodt vidám légkör, *játékidő*, játékhely, játékszer, játékeszköz **élmény**

INSTRUKCIÓ: Egészítse ki a hiányzó játékfajták neveit a meghatározások alapján!

A játék típusai:

- magából a játék tartalmából származnak (nem külsődlegesek)
- kötelező jellegűek;
- legalább két személyre vonatkoznak.
- a szereplők kiválasztásának gyakran rituáléja van: a kiszámoló.
- Spontán kialakított egyéni szabályozások.

Szabály megértése együttműködés, sz. Kööttség, versenyszellem

A játéktípusok életkor szerinti sorrendje:

1. 0-2 év: **gyakorlójáték** (témája a *cselekvés*): pl. dobás, húzás, nyúlás, fogás – mindig olyan cselekvéseket végez nagy örömmel, amelyekre éppen képessé válik (az „én csinálom” öröme)

2. 2- 6,7 év: **szimbolikus játék**: (feltétele a *szimbolikus sémák* kialakulása: amikor a gyerekek akkor is képesek felidézni egy tárgyat, ha az nincs jelen, meg tanulják jelekkel helyettesíteni az egész világot) fontos szerepe van a *képzeletnek*,

pl. „mintha” játék: *utánoz* valamit a felnőttek világából, pl. szerepjáték: megpróbálják minél jobban megragadni az adott szerepet (orvos-beteg, papás-mamás)

3. 7, 8 éves kortól: **szabályjáték**: pl. sportjátékok, kártya – ezeket csak *társakkal* lehet játszani, és fontos feltétele a *szabálytudat* kialakulása, amely a csoport által megkövetelt rend betartását jelenti

1. gyakorló játék. 0-2 év (hasznos célra alkalmazott viselkedést összefüggéséből kiemelve ismételi a gyermek, pusztán egy készség kialakulásának örömeért)

2. szimbolikus játék 2-7 év

Pedagógiai értéke: az alkotásszerkesztés, kreativitás.)

3. szerepjáték („mintha játék”).(a szociális jelenség, az élményből fakad!)

4. szabályjáték. 7-8 év. Szabály megértése együttműködés, sz. Kööttség, versenyszellem

INSTRUKCIÓ: Olvasd el a párbeszédet, írd le mindent, ami ezzel kapcsolatban eszedbe jutott!

Kati: Éhes vagyok! Oá-oá!

Sári: Feküdj le, kicsim!

Kati: Én egy kisbaba vagyok, aki felül.

Sári: Először fekdüdj le, a nővéred betakar, elkészítem a reggelidet, aztán felülsz.

Kati: Oké.

Kati: *[Máté felé, aki közben figyeli őket]*

Lehetsz papa.

Sári: Te vagy a papa?

Máté: Igen.

Sári: Vegyél fel piros nyakkendőt.

Piri: Hozom neked, drágám. Nem édes ez a baba? Ez a papád kicsim.

A játék kritériumai (tehát mi különbözteti meg a nemjátékos tevékenységektől):

1. a játék *öncélú*

2. *örömforrás*

3. *spontán* végzett tevékenység

4. *nem szervezett*

5. *feszültségcsökkentő* (pl. a személyes konfliktusait eljátssza újra meg újra, az ismétlések miatt csökken a szorongás)

A megoldásban írhat a szerepjátékról *LD. FENT!*